

XXIII tarptautinė mokslinė konferencija  
XXIII międzynarodowa konferencja naukowa

## Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė XVIII amžiuje: tarp lojalumo ir (ne)paklusnumo

### Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku: między lojalnością a (nie)posłuszeństwem

Skiriama Tado Kosciuškos sukilimo 230-osioms metinėms  
Poświęcona 230. rocznicy powstania kościuszkowskiego



**2024 m. gruodžio 5–6 d. / 5–6 grudnia 2024 r.**

Nacionalinis muziejus  
Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai  
Muzeum Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich  
Katedros a. 4, Vilnius

#### Organizatoriai / Organizatorzy

Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios  
Kunigaikštystės valdovų rūmai / Muzeum  
Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich

Lietuvos istorijos institutas / Instytut Historii Litwy

#### Konferencijos partneris / Partner konferencji

Lenkijos Respublikos ambasada Vilniuje /  
Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Wilnie

## PROGRAMA / PROGRAM

2024 m. gruodžio 5 d., ketvirtadienis / 5 grudnia 2024 r., czwartek

**10.00–10.30** Konferencijos atidarymas. Sveikinimo žodis /  
Otwarcie konferencji. Przemówienie powitalne

**10.30–11.50** I posėdis / I sesja  
**LOJALUMAI (I) / LOJALNOŚCI (I)**  
Moderuoja / Moderator dr. Ramunė ŠMIGELSKYTĖ-STUKIENĖ

**10.30–10.50**

Prof. dr habil. Aleksandra SKRZYPIETZ (Uniwersytet Śląski w Katowicach / Silezijos universitetas Katowicuose)

*Czy lojalność obowiązuje monarchów? Karol XII wobec Jakuba Sobieskiego i jego kandydatury do tronu polskiego*

*Ar lojalumas saisto monarchus? Karolio XII laikysena Jokūbo Sobieskio kandidatūros į Respublikos sostą atžvilgiu*

**10.50–11.10**

Dokt. Edvards SELIŠKA (Uniwersytet Łotwy / Latvijos universitetas)

*Inflancka szlachta 1706–1709: pomiędzy Augustem II a Stanisławem Leszczyńskim*

*Livonijos bajorija 1706–1709 metais: tarp Augusto II ir Stanislovo Leščinskio*

**11.10–11.30**

Dr. Mindaugas ŠAPOKA (Lietuvos istorijos institutas / Instytut Historii Litwy)

*„Negaliu būti apakintas svetimos karūnos spindesio.“ Stiuartai tarp lojalumo Didžiąjai Britanijai ir kandidatūros į Lenkijos karaliaus sostą 1733 m.*

*„Nie mogę być zaślepiony blaskiem cudzej korony“. Stuartowie między lojalnością wobec Wielkiej Brytanii a kandydowaniem na tron polski w 1733 r.*

**11.30–11.50** Diskusija / Dyskusja

**11.50–12.10** Kavos pertrauka / Przerwa na kawę

**12.10–13.30 II posédis / II sesja**  
**LOJALUMAI (II) / LOJALNOŚCI (II)**

Moderuoja / Moderator dr. Adam STANKEVIČ

**12.10–12.30**

Prof. dr habil. Dariusz ROLNIK (Uniwersytet Śląski w Katowicach / Silezijos universitetas Katovicuose)

*Duża i mała ojczyzna. Między lojalnością a (nie)posłuszeństwem – o wadze i różnorodności postaw obywatelskich w Rzeczypospolitej czasów stanisławowskich uwag kilka*

*Didžioji ir mažoji tėvynė. Tarp lojalumo ir (ne)paklusnumo: keletas pastabų apie pilietinių nuostatų svarbą ir įvairovę Stanislovo Augusto laikų Respublikoje*

**12.30–12.50**

Habil. dr. Andrei MACUK (Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk / Lenkijos mokslų akademijos Tadeuszo Manteuffelio istorijos institutas)

*Sapiehowie liderami stronnictwa dworskiego na Litwie w latach 1758–1760*

*Sapiegos – rūmų grupuotės Lietuvoje lyderiai 1758–1760 m.*

**12.50–13.10**

Dr. Jan BULAK (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie / Popiežiškasis Jono Pauliaus II universitetas Krokovoje)

*Kariery duchownych źmudzkich w końcu XVIII wieku. Nagrodzona lojalność czy kompetencje?*

*Žemaitijos dvasininkų karjeros XVIII a. pabaigoje. Apdovanotas lojalumas ar kompetencijos?*

**13.10–13.30 Diskusija / Dyskusja**

**13.30–14.30 Pietų pertrauka / Przerwa obiadowa**

**14.30–17.00 III posėdis / III sesja**  
**LAIKYSENOS / POSTAWY**

Moderuoja / Moderator dr. Robertas JURGAITIS

**14.30–14.50**

Dr Adam DANILCZYK (Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk / Lenkijos mokslų akademijos Tadeuszo Manteuffelio istorijos institutas)

*Antoni Tyzenhauz, podskarbi litewski versus Joachim Litawor Chreptowicz, podkanclerzy litewski. Dwa odmienne przykłady posłuszeństwa i lojalności wobec króla Stanisława Augusta*

*Lietuvos paiždininkis Antanas Tyzenhauzas versus Lietuvos pakancleris Joachimas Liutauras Chreptavičius. Du skirtingi paklusnumo ir lojalumo valdovui Stanislovui Augustui pavyzdžiai*

**14.50–15.10**

Doc. dr. Domininkas BURBA (Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademija / Akademia Edukacji Uniwersytetu Witolda Wielkiego)

*Paskutinio Lietuvos didžiojo maršalo Liudviko Skumino Tiškevičiaus laikysena Rusijos imperijos atžvilgiu: pasipriešinimas, lojalumas, prisitaikymas*

*Postawa ostatniego marszałka wielkiego litewskiego Ludwika Skumina Tyszkiewicza wobec Imperium Rosyjskiego: opór, lojalność, przystosowanie*

**15.10–15.30**

Prof. dr habil. Janina KAMIŃSKA (Uniwersytet Warszawski / Varšuvos universitetas)

*Ks. Michała Franciszka Karpowicza (1744–1803) obowiązki profesorskie w Szkole Głównej Wielkiego Księstwa Litewskiego a obowiązki duszpasterskie*

*Kunigas Mykolas Pranciškus Karpavičius (1744–1803): tarp Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Vyriausios mokyklos profesoriaus ir dvasininko pareigų*

**15.30–15.50 Kavos pertrauka / Przerwa na kawę**

**15.50–16.10**

Dr. Ramunė ŠMIGELSKYTĖ-STUKIENĖ (Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Lietuvos istorijos institutas / Muzeum Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich, Instytut Historii Litwy)

*Lojalumo regimybė? 1794 m. seimeliai Lietuvoje*

*Widoczność lojalności? Sejmiki 1794 r. w Litwie*

# ACISZAUKIMAS

RODOS NAYDIDIZIASIAŠ NARADAUS LETUWOS UNT WISOS  
GASPADORIOS, KATRIE GIWIANA ULICZIOS, Y MIE  
SITIETILOS UNT WISOS ŽIEMIES LITUWOS.

W Ašyna šrotina Lituwai! Matkėly mus jū pyr dėteli mistu  
užfinkis Žyratei Twėfickis jū iwėdė, šibūly su niewiarsėkė  
musa sulęczyta, buwa prytłomta, dabar pypresidams, yr nie-  
niwėla frotėna, prynėma mus iła sunokis niewaloseitof drulėy,  
yr jos Nėprietėlos muso iępėdė. Kur tynt ant wisos fęzesticos, ar  
přopłoms teny pamacė, yr rautokis iępęy wysym pęd.

Pablagėtawija Dėwias iloy, yr stowęcy Gwiwtojėmos musa Karalėtes;  
jū Krakawas, Wafzawa, yr Widas, czyli na Małkōla, iau wisos  
iępęwa drufi musa Zolnėry, tu mēliu žėmonas, wicimėja Uliczas  
Gaspadorę, wırej, yr Moiseras – Sępasi Gęsadoręj Matkėwas, Ar-  
masas jū, karunas, firieliu dowęmas, piępię, yr wusokis gėrieliu,  
prowianiu, yr kiek iękřtanciu niewolnū sugęsta, o użmęfatsy, žia-  
mie ita adėstas; apęreje patėkio, yr otkrėkimo uż krywidis niakul-  
mė uęni pękřti padėja maži Matkėly iła ita pėkřtama gęstęciu yr o-  
gęniu pękřt padėja maži Zianias; jū artojey Broley pębėykit  
tu wysym drulėy, karę Zalnėręy, Bępęre, yr Miefzozonėy pędęje  
sędęwęy

Famiłiam iwęziot ant roznafis frotu, Zmonies efms wili lęgi, bo wifit ant  
tos paczios žiamis gwiwian; krawis Zmonio mofa nie prietėles pėle,  
Gėrielis yr žiamis dęgins; tēh diel Dėwias ratawokėmos kas kęyp  
gėli! gwiwian gwiwianis sawo kołnas! Tawos, Brołas, yr Samos jū-  
su, nemėlięfirdingis Matkėlos męzėyja, kamėja, yr użmęfata – Węy-  
bišey! Tiewos jūsu dika Kazokų bada yr kępęsi Motėnas jūsu  
Siedėnas, Męrgęy, yr Prietėlas Twęny Zolnėrej ięwėda, tawo,  
yr męzėyja i kęp mędėnis Hemanis! Zmonis Wępėnas jūsu, yr kad-  
kus ka męzėwius ant dędu pėki Kazikų nielępjo, yr drakė! žurė-  
kie! Sunęstey! ant krowis niakulęy pęris sawo Tiewo; žurėkt Wı-  
ręy, ant krawęy, yr aniektis sawo Gimmis, yr Famiłioj; žurėkt  
žėmonis ant skurėitėwis Tyrėm. Pęfęny yr uęnos šrotinas ięwė-  
tu fęalu, dęgins Matkėlos Uliczas, mielios, mielėtos, yr Karezamas! pė-  
fęsa, yr iau, gęylinas wias žėmonis gwiwianęnciu sodėle, mielėtoje,  
yr Dęwofie. Kunęgi Dęfėnas yr fęyrdies nie pėliu, gęyrdies! žiur-  
nėm ant widošis uęnos, yr pęfėnas fęchos niakulęy uđėfęgins, ant  
uliczu ięgabūtis; pękōly runkas turėkit suręfatos! pakol mifidurēfins  
nierykėlinga anėms rodifis! pękōly sowfėnis skėnis, yr abumfuriy  
Dęfė fępękanyk mędėnis, tu pęsiužis nięprietėlo Matkėly yr sie mias  
yrdingę Kazokai! Gėkėfins žėmonę nuog nęprietėlo Twėfickos mu-  
fi gwiwėnas jūns imc nore, tēp jūsu pęfęka Prowa Naturos.

Gėkėfins žėmonę nuog nięprietėli, kėris gwiwtojėnas jūsu i sunki nie-  
wafē trėkifit imty, tēp jūsu pęfęka dęręty pęgwiwėmas tarp sawy! ž-  
žėmonys wysy yr artojey jū Broley muso, kuris su krowęja prakęy-  
tu, žędępiti žiamis cialy Karalėty suoda žywnafly imkiety iđ  
tarp sawies męsniu Węykėlios duokiet anyms firielbas irakas, dędėdas,  
dalęjus bėdofins, abwędyngęms yr kad tykty gęlit ralty, ant użmę-  
fęyinas sawa nięprietėli. Iępėmifēti kuris kieli yr pęr kėlis bruma, uę-  
pę, tyta, kofēta sęna nięprietėlo uđlęfękiet modis kielos, dęp-  
ginkiet ięs wysu fęziu, myfęka; kur tykty gęlit strafy. Pilawokiet  
ant kėlis Kazokus ant rėbėnu yr sędępėnas jūsu ięfiliu. Tęgul pę-  
pę nięprietėlos skurėtas, ne gęlye kėties krawis jūsu Tyrėm kure sine-  
mus dęgtoja, o wękys nekėlus kamėja, yr użmęfata.

Pękiet imoty abo krawofy użfępętus tus tykty, kuris gęlit iędępęty žiamę  
yr nędies žywas, o kielis wysy, kuris tykty gęlit imkieties uż kiewio  
uż

uż dalęjo, uż dędė, firielba, yr wysokis naređzin. Diel Dėwias  
gėkiet yr ratawokiet sawa Twėfickis, wianę schamikus sunkiet, an  
bėsiat wękta musa Karalėtas, kurasy tēp dępėta dękta pękury su  
pamėcia Dėwias, Wilnos, iog męms jūsu wrotas pęmos wafęlyty at-  
wırej, yr Kęntycyca trėcios dęnos Moja kuris jūms swędėba yr  
wafęly użfęwėyja, sugępęny pęfawėwija, kielis namasy, Dwę-  
męny kėties, yr iępękietis su Bępęrej, Szlachėtas sawėwėna, o ię-  
sędęny węfęfękies su pęrdėtu yr kępęna Dėwias użfękiet kieli Nę-  
prietėli, kur tykty gęlit. Naykėfins tu nięprietėlos, kęp fępę  
nėdėms.

Dėwias yr su jūms Broley milc sęprowa musa giera wafęly męms du-  
odis, o nięprietėloy męms muso yępęfaly pęrdęs giera sęmęny mu-  
su nępřęlyda. Pėnas gėrus yr mękėtus ywawala imty, yr tęmęny  
yęwėda, žėlėnėrus muso yępęmoyty yr firielbas yr sębols atimty  
kėnosasy nore, pękifis uęgętyty, yr Skarės cėlia Padokis muso yę-  
gęfęlyty o nięprietėlos muso yr sępękėny kurej iwėdęta Matkėlos y  
musa Karalėty asędęc; kęmęczny nore, Gęmėcis muso Matkėly użwė-  
Ziemię muso be Wępėnas yr nekaltay atime, o kitus muso Sufėdas  
ant sępękėny muso Karalėtas pębėykit, o dabar uęnos yr Męszas  
wius yr wisos gęyfęyas. Ratawokėtęy Broley! Gėkėfęny Gęspę-  
dorej! spękaynėlis jūsu jūa jėmėis nekla nępędęry, tęgul atwęga jūsu  
Nęprietėlo gębęje, musa yr naykina.

Jus Użadėkys Gękėmęny, Wępėnas, Lawinkay, kad tykty tų Rafata at-  
imfif pėkřom jūms abumfuriy wifins Gępędorems kad wysy bu-  
tęm gęwaty muży nęprietėlo dokiet žėmonys firielbas, dędas, dal-  
gęis, yr pęry bukiet wifins o atwęgas pękřiodu.

Kas nębus męmėms bus, nęprietėlo sawo žiemię! nēra dabar Partęcy yr ca-  
kėly rųkima kieli fęzles kas tykty partęnas dęryy yr nęnosęy su tyktyy  
yr gėręyas gęspędorey wienėbys turęby bus pakorėtos, ant fęmbiokėis.  
Gėkėfins žėmonę nuog nęprietėlo, gėkėfins kieli tyk jūsu filos turest,  
kiek tykty gęlęst; gėkėfins muęg pępęno nęprietėlo, kurasy namas  
dęgin, žėmonis użmęfata Gęribę pėkēty yr naykėna yr niakla mępęli-  
ku tykty žiemię yr sawę. Saugę, nēlėfępętycu Twėfickos, o  
kėlis kėfins žymęnos abaty; wienębys atwėkiet ant sęda,  
kuris anis użbėnos. Gėkėfins o žėmonis žywas sawa. Tiewos Broley  
yr Armys sawa, a yr nęgęsėnos, Nęprietėlos pęgonas, atwęs jūms gę-  
wėnyms

Wafęfins yr milas pęgwiwėmis jūms yr wępėkama jūfa ita pęgawėna.  
Mifidėnis wysy su nęprietėli, o imbėnos yr Gėkėfins wienęs kieli.  
Jūsu pękėtinis dabar ita terminis yr cialėtas ar męfēnėtis, gwiwęty  
wırocy Sawentys su wafęly, sęba nęmufęmęnos pęprowy su muso  
Karalėty yr su Rowa. Tęs Rafetas duotas ant Sęfins Narodams muso  
Rados Naydędęnynos, Mėsis 1794. Rkwėnia 30 dęm.

Jęzefus Nęfękēfęnas Wępėnas ię Namęgrędėkas  
Bęnęfękiet; Mifidėnis Pęfęriy ię X Lėti;  
Stanfęnas Mifęfęnas Fęfęriy ię X Lėti;  
Michėlas Brallawafas Sławofęs Nęfęfęnas  
Dėmofękas Męfęfęnas Węfęfęnas Lėdękas;  
Michėlas Grabowafas Męfęfęnas ię X Lėti;  
Stanfęnas Wafęfęnas Pęfęfęnas Rępępękas  
Mifidėnis Sęfęs Cępęfęfęnas Męfęfęnas Sęfęnas;  
Wafęfęnas Gęręfęnas Węfęfęnas ię X Lėti;  
Bęnęfękiet kęp Charonėnas Sęfęfęnas  
Antonius Lędęfęnas Węfęfęnas ięfęfęnas Sęfęnas  
Wfęfęnas.  
Kęfęfęnas Nęgęfęnas Cęfęfęnas Pęfę Sławofęnas  
Tęfęfęnas Męfęfęnas Zianias Wfęfęnas  
Mifidėnis Mowafęnas Ręfęfęfęnas Węfęfęnas  
Kęfęfęnas Mifęfęnas Sęfęfęnas Ręfęfęnas ię Wfęfęnas.  
Kęfęfęnas Michėlas Kępęfęfęnas Archęfęfęnas Sęfęnas  
Samafęlas Kęfęfęnas Ręfęfęfęnas W, X L.  
Sęfęfęnas Mifęfęfęnas.



Lietuvos vyriausiosios tautos tarybos atsisaukimas, 1794-04-30. Lietuvos nacionalinis muziejus, R 1098.

## 16.10–16.30

Prof. dr. Virgilijus PUGAČIAUSKAS (Lietuvos istorijos institutas / Instytut Historii Litwy)  
*Paskutinis Vilniaus vaitas Nikodemus Pšemeneckis (1740–1808): tarp tarnybos ir verslo*

*Ostatni wójt wileński Nikodem Przemieniecki (1740–1808): między służbą a działalnością gospodarczą*

## 16.30–17.00 Diskusija / Dyskusja

**PIRMOS KONFERENCIJOS DIENOS APIBENDRINIMAS /  
PODSUMOWANIE PIERWSZEGO DNIA KONFERENCJI**

## 17.00–18.00

**Ekscursija tarptautinėje parodoje „Pacai. Istorijos sodo lelijos“ /  
Zwiedzanie międzynarodowej wystawy „Pacowie. Lilie w ogrodzie historii”**

2024 m. gruodžio 6 d., penktadienis / 6 grudnia 2024 r., piątek

10:00–11:50 IV posėdis / IV sesja  
(NE)PAKLUSNUMAS / (NIE)POSŁUSZEŃSTWO

Moderuoja / Moderator dr. Lina BALAIŠYTĖ

10.00–10.20

Dr. Aistė PALIUŠYTĖ (Lietuvos kultūros tyrimų institutas / Instytut Badań Kultury Litwy)

*XVIII a. Radvilų dailininkų (ne)lojalumai*

*(Nie)lojalności osiemnastowiecznych malarzy Radziwiłłów*

10.20–10.40

Doc. dr. Asta VAŠKELIENĖ (Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas / Instytut literatury i folkloru Litwy)

*Tarp siekiamybės ir galimybių: vadovėliai Apšvietos epochos pijų mokykloje*

*Między dążeniami a możliwościami: podręczniki w szkole pijarskiej w dobie Oświecenia*

10.40–11.00

Prof. dr. habil. Bernadeta MANYŚ (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu / Poznańs Adomo Mickevičiaus universitetas)

*Nieposłuszna w małżeństwie? O trudnych decyzjach i wyborach Franciszki Urszuli z Wiśniowieckich Radziwiłłowej w świetle jej korespondencji*

*Nepaklusni santuokoje? Apie sunkius Pranciškos Uršulės Višnioveckytės-Radvilienės sprendimus ir pasirinkimus remiantis jos korespondencija*

11.00–11.20

Dokt. Ugnė JONAITYTĖ (Lietuvos istorijos institutas / Instytut Historii Litwy)

*„Tris kartus ją bandė įkalbėti nuodėmei“: nesantuokiniai ryšiai Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje XVIII a.*

*„Trzykrotnie próbował namówić ją do grzechu“: związki pozamążęskie w Wielkim Księstwie Litewskim w XVIII wieku*

**11.20–11.50** Diskusija / Diskusja

**11.50–12.20** Kavos pertrauka / Przerwa na kawę

**12.20–14.00** V posėdis / V sesja

**PASIPRIEŠINIMAS (I) / OPÓR (I)**

Moderuoja / Moderator dr. Ramunė ŠMIGELSKYTĖ-STUKIENĖ

**12.20–12.40**

Prof. dr habil. Wojciech KALISZEWSKI (Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk / Lenkijos mokslų akademijos Literatūros tyrimų institutas)

*Dwie konfederacje, dwa powstania – insurekcja barska i kościuszkowska w poezji okolicznościowej*

*Dvi konfederacijos, du sukilimai – Baro ir Kosciuškos sukilimai proginėje poezijoje*

**12.40–13.00**

Dr. Viktorija VAITKEVIČIŪTĖ (Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka / Litewska Biblioteka Narodowa im. Martynasa Mažvydasa)

*„Kas ne su tėvyne, tas prieš tėvynę“: Pasipriešinimo retorika Mykolo Pranciškaus Karpavičiaus 1794 m. pamoksluose*

*„Ktokolwiek nie z Ojczyzną, ten jest przeciw Ojczyźnie“: Retoryka oporu w kazaniach Michała Franciszka Karpowicza z 1794 r.*

**13.00–13.20**

Prof. dr habil. Ewa KULA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach / Kelcų Jano Kochanowskio universitetas), prof. dr habil. Adam MASSALSKI (Wyższa Szkoła Umiejętności Zawodowych w Pińczowie / Pinčuvo aukštoji profesinių igūdžių mokykla)

*U podstaw poglądów etyczno-moralnych przywódcy powstania Tadeusza Kościuszki (1746–1818). Lata szkolne i czasy studiów*

*Prie sukilimo vado Tado Kosciuškos (1746–1818) etinių-moralinių nuostatų ištakų. Mokykliniai ir studijų metai*

**13.20–14.00** Diskusija / Diskusja

**14.00–15.00** Pietų pertrauka / Przerwa obiadowa

**15.00–17.00 VI posėdis / VI sesija**  
**PASIPRIEŠINIMAS (II) / OPÓR (II)**

Moderuoja prof. dr. Valdas RAKUTIS

**15.00–15.20**

Mgr. Eduardas BRUSOKAS (Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus / Muzeum Narodowy Sztuki im. M. K. Čiurlionisa)

*1794 m. sukilimo ginkluotųjų pajėgų organizavimas. Vilksmergės pavieto atvejis*

*Organizacja sił zbrojnych powstania w 1794 r. Przypadek powiatu wilkomirskiego*

**15.20–15.40**

Mgr Aleksandra MALICH (Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych, Teologicznych i Artystycznych, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu / Torunės Mikalojaus Koperniko universiteto Humanitarinių, teologinių mokslų ir menų doktorantūros mokykla)

*Postać Berka Joselewicza w świetle stereotypów o Żydach*

*Berkas Joselevičius stereotipų apie žydus požiūriu*

**15.40–16.00**

Dr. Lina BALAIŠYTĖ (Lietuvos kultūros tyrimų institutas / Instytut Badań Kultury Litwy )  
*„Mažasis“ pasipriešinimas Abiejų Tautų Respublikos padalijimų akivaizdoje: Vincento Ignaco Marevičiaus atvejis*

*„Mały“ opór wobec rozbiorów Rzeczypospolitej Obojga Narodów: przypadek Wincentego Ignacego Marewicza*

**16.00–16.20**

Prof. dr habil. Danuta KOWALEWSKA (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu / Torunės Mikalojaus Koperniko universitetas)

*Rok 1794 w filmie Pawła Maślony „Kos” (2023)*

*1794 metai Pawło Maślono filmie „Kos“ (2023)*

**16.20–16.40 Diskusija / Dyskusja**

**16.40–17.00 Konferencijos apibendrinimas / Podsumowanie konferencji**

Pranešimų trukmė 15–20 min. / **Czas wystąpienia 15–20 minut**

Konferencijos kalbos: lietuvių ir lenkų (sinchroninis vertimas) /

**Języki konferencji: litewski i polski (tłumaczenie symultaniczne)**



## Konferencijos organizacinis komitetas / Komitet organizacyjny konferencji

Dr. **Ramunė Šmigelskytė-Stukienė** (Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Lietuvos istorijos institutas / Muzeum Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich, Instytut Historii Litwy), **komiteto pirmininkė / przewodnicząca komitetu**

Dr. **Lina Balaišytė** (Lietuvos kultūros tyrimų institutas / Instytut Badań Kultury Litwy)

Doc. dr. **Vydas Dolinskas** (Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, Vilniaus universitetas / Muzeum Narodowe – Pałac Wielkich Książąt Litewskich, Uniwersytet Wileński)

Doc. dr. **Robertas Jurgaitis** (Lietuvos istorijos institutas / Instytut Historii Litwy)

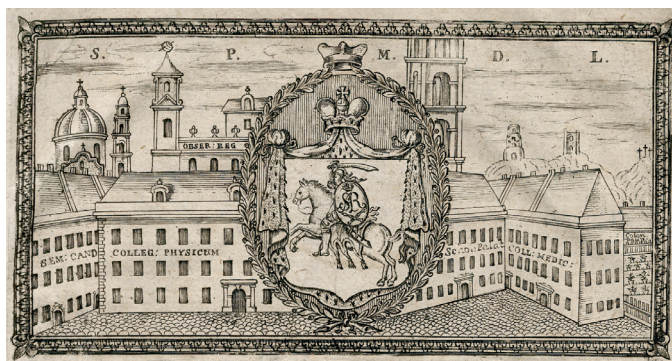
Prof. dr. **Valdas Rakutis** (Lietuvos Respublikos Seimas, Klaipėdos universitetas / Sejm Republiki Litewskiej, Uniwersytet Kłajpedzki)

Dr. **Adam Stankevič** (Lietuvos istorijos institutas / Instytut Historii Litwy)

### Kontaktai / Kontakty:

*smigelskyte.stukiene@gmail.com; ramune.smigelskyte@valdovurumai.lt*

tel. +370 684 48 885



Vinjetė iš Lietuvos vyriausiosios mokyklos 1786–1787 mokslo metų paskaitų prospektu *Prospectus lectionum in Alma Academia et Universitate Vilnensi*, Vilnae: Typis Sacrae Regiae. Majestatis, 1786. Vilniaus universiteto biblioteka.

Viršelyje – Kajetanas Saryuszas-Wolskis, Sukilėlių pulko dalgininkas ir pėstininkas. Lenkijos nacionalinė biblioteka, vieša prieiga.

### Organizatoriai / Organizatorzy



### Partneris / Partner



Lenkijos Respublikos  
ambasada  
Vilniuje

# ACISZAUKIMAS

RODOS NAYDIDZIASIAS NARADAUS LETUWOS UNT WISOS  
GASPADORIOS, KATRIE GIWIANA ULICZIOS, Y MIE-  
SIETHELOS UNT WISOS ZIEMIES LITUWOS.

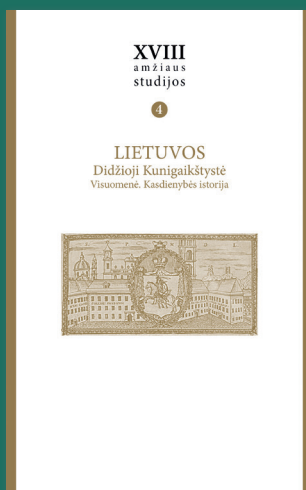
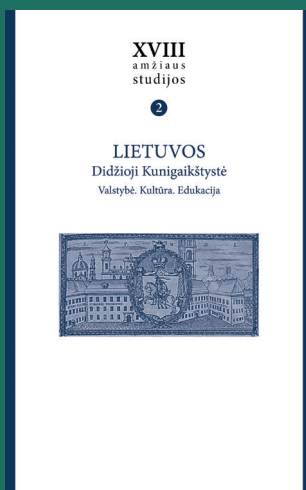
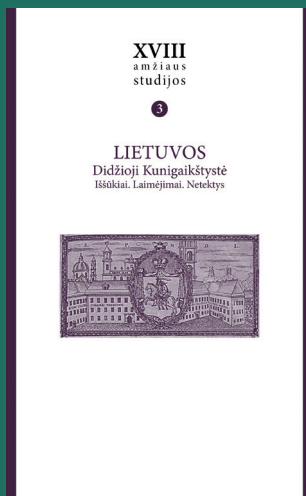
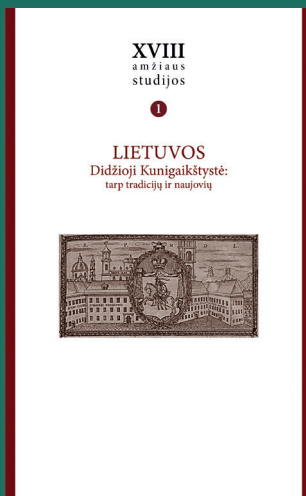
**W**Ayna strofna Lituwoy! Malkoley mums ja pyrm dwieiu mietu  
uzskia Zdryte Tewifikcioz ju inwiedie, slabyty su niewiernasti  
musa sulgazyta, buwa prydlumita, dabat pryspauddimas, yr nie-  
niewela strofna, prymusia musa isa sunkios niewalos acitot drushey,  
y jos Niepretelos musa iszgurdint. Ku, eyna ant wisu szczesties, ar  
propolima tenay pamacicie, yr ratunkes ligiey wysym prigul.

Pablagaslawija Diewas floy, yr atwogoy Giwiantojoms musu Karaliftes:  
jau Krakawas, Warszawa, yr Witnas, czyti na Malkolu, iau wisos  
isziowia drusi musu Zolnierey, tu niestu zmonau, artimieju Uliczu  
Gaspadorey, wirey, yr Motieres — Sugauti Generolay Malkwos, Ar-  
matas ju, karunas, srielbu dowgumas, pingu, yr wisoku gierbiu,  
prowtantu, yr kiek tuklfranciu niewalnuku sugautu, o ezmuftays zia-  
mia ira abdnikte; aptureje parieku, yr dziauksmu uz krywidos niekat-  
tu Naradous; iszbiega arliki Malkoley; isz ta piktuma gielazu, yr u-  
gniu pulkit pradieja mufu Ziamia; jus artojey Broley pabeykit  
tu waynu drushey, kure Zalnierey, Bsjorey, yr Miszczioniey pradaje  
adwozney.

Famiakim uwaziott ant roznastis stonu, Zmonies efna wili ligi, bo wili ant  
tos paczios ziamis giwianam; Krauju Zmoniu mufu nie prietieles pile,  
Gierbies yr namos dragina; ach diel Diewa! ratawokiemes kas kayp  
gilit ginkim giwienama sawa koznas! Tiewos, Broles, yr Sunos ja-  
sa, niemiaszdringes Malkolos muczyia, kamoja, yr uzumufsa — Wey-  
kielej! Tiewos jusu diku Kazokay bada, yr kajoja! Motinas jusu,  
Siesteros, Mergas, yr Prietelkas Thoney Zalnierey iszwiada, tusa,  
yr muczyia! keyp mozna izmanit; Zmonies Waykus jusu, yr kudi-  
kus kg maziusios ant dzieiu pikti Kazokay nietzojo, yr draska! zur-  
kiet Sunaytey! ant krowia niekaltey prelets sawu Tiewu; zurekt Wi-  
rey, ant krawin, yr smierties sawu Giminu, yr Familijos; zurekit  
zmonies ant akrocienstwa Tyronu. Pazarey yr ugnios strofnas iszwi-  
su szalu, diagina Malkoley Uliczos, miestos, miestelos, yr Karczamas! ple-  
sza, yr lma, geylzina wisos zmonies giwiananczios sodofie, miestofie,  
yr Dwarofie Kurogi Dufasas yr szyrdies nie plesza geylites! ziur-  
niet ant wisokios ugnios, yr pazaras Trobu niekaltey uzdiagintu, ant  
uljezu iszgubitu; pakoley runkas turefit suryztos! pakol miszafurditie  
niereykalinga antems rodite! pakoley sowfiemis skimis, yr abnumirusy  
Dufsa sayukanty smiercia, nu pasuityfju niepretelu Malkolu yr nie mi-  
las yrduing Kazoku! Ginkieries zmones nuog nepretelu Tiewifikios mu-  
fu giwenyma jums imt uorete, teyp jums pryfaka Prowa Naturas.  
Ginkieries zmones nuog nieprieteli, kurie giwentojus jusu i sunki nie-  
wali trokfit imty, teyp jums prysaka daryty pagiwenyms tarp sawys!  
zmonys wysy yr artojey jus Broley musu, kuriu su kraujuj prakay-  
ktu, zydyrpta ziamia ciefay Karaliftey duoda zywnasty imkiety isz  
tarp sawies macnius Waykielus duokiet anyms srielbas irakas, dzidas,  
dalgius hardilus, abswadyingtos yr kad tyktay galet tasy, ant uzmu-  
fiemya sawa nieprietelu. Isyklaufkietu koru kielu yr par kokia kruma, u-  
pe, tyta, komfza eyna niepretelu uzlaykiet medis kielios, degin-  
kiet isz-wysu szalu, myfzka; kur tyktay galet astrasty. Pilsawokiet  
ant kielu Kazokus ant rabunku yr subegima jusa iszifustus. Tegul pre-  
pul neprietelus akrutnas, ne gayle kieties krauja jusu Tyronu; kurie na-  
mus dagioja, o waykus nekaltus kamoja, yr uzumfisa.

Palekiet namofy abo krumofy ufzleptus tus tyktay, kurie galet iszdyrpt ziemie  
yr nieszet dyrwas; o kiety wysy, kuriu tyktay galet imkieties uz kierwio,

Išleisti XVIII amžiaus studijų tomai /  
Wydane tomy Studiów osiemnastowiecznych



Išleisti XVIII amžiaus studijų tomai /  
Wydane tomy Studiów osiemnastowiecznych

XVIII  
amžiaus  
studijos

5

LIETUVOS  
Didžioji Kunigaikštystė  
Luomas. Pašaukimas. Užsienimas



XVIII  
amžiaus  
studijos

7

LIETUVOS  
Didžioji Kunigaikštystė  
Giminė. Bendrija. Grupuoė



XVIII  
amžiaus  
studijos

9

LIETUVOS  
Didžioji Kunigaikštystė  
Parlamentarizmas. Konstitucija. Visuomenė



XVIII  
amžiaus  
studijos

6

LIETUVOS  
Didžioji Kunigaikštystė  
Personalijos. Idėjos. Refleksijos



XVIII  
amžiaus  
studijos

8

LIETUVOS  
Didžioji Kunigaikštystė  
Vyrai ir moterys

